



20
22

RAPPORT

Flyget och klimatet i nyhetsrapporteringen

Publicerad av

Näringslivets medieinstitut

RAPPORT

Flyget och klimatet i
nyhetsrapporteringen

01 INLEDNING	3
02 METOD	5
03 RESULTAT	6
FLYGET I DAGENS NYHETER	7
STÅLINDUSTRIN I DAGENS NYHETER	14
FLYGET I SVERIGES TELEVISION	17
STÅLINDUSTRIN I SVERIGES TELEVISION	23
04 ANALYS	26
05 SLUTSATSER	32
06 KÄLLOR	34

Rapporten har tagits fram med ekonomiskt stöd från Svenska
Resebranschföreningen och Transportföretagen.

Om Näringslivets medieinstitut

Näringslivets medieinstitut (NMI) ska bidra till kvalitetshöjning i svenska nyhetsmedier genom kritisk granskning och öppen diskussion. Ämnen som NMI bevakar inkluderar saklighet, opartiskhet och pressetik.

Inledning

Snart sagt alla samhällssektorer arbetar med att minska sina klimatutsläpp. Det investeras enorma belopp inom exempelvis biobränsleproduktion och elektrifiering av fordon och industriella processer.

Medierna rapporterar intensivt om den här utvecklingen, både genom att beskriva problembilder och arbetet med lösningarna. Utgångspunkten för den här rapporten är att undersöka hur flygtrafiken gestaltas i rapporteringen om klimatfrågan.

En hypotes är att flyget i nyhetsrapporteringen har blivit en symbol för onödiga klimatutsläpp. Begreppet "flygskam" dök upp i svenska medier 2018 och användes flitigt, framför allt under 2019. Nu har ordet fallit tillbaka i popularitet, men frågan är hur gestaltningen av flygtrafiken i medierna ser ut i dag.



Källa: Retriever

NMI jämför i den här rapporten hur flyget beskrivs i publiceringar som handlar om klimatfrågan med hur stålindustrin beskrivs. Stålindustrin har rönt stor uppmärksamhet för sitt arbete att utveckla fossilsnålt stål, vilket kan jämföras med den uppmärksamhet som flygindustrin fått för sina klimatsatsningar under samma period.

Vi har valt att jämföra rapporteringen i Dagens Nyheter och Sveriges Television.

Det förs en pågående diskussion om hur utsläpp ska räknas, exempelvis utsläpp från internationella flygresor, samt om flygets totala påverkan på klimatet inklusive höghöjdseffekter. Men ett vedertaget värde är att flyget idag står för cirka 3,5 procent av människans klimatpåverkan.¹ Flygets andel av koldioxidutsläppen var före pandemin ungefär 2,5 procent vilket är en ökning med 0,5 procent sedan 1990. Under samma period ökade antalet passagerare globalt med 283 procent. I den svenska territoriella redovisningen av utsläpp av klimatgaser var flygets andel, som omfattar utsläpp från inrikes flyg samt utsläpp från bunkrade bränslen för utrikes flyg, av de totala svenska utsläppen före pandemin drygt 5 procent, samtidigt som stålindustrin står för cirka 10 procent av utsläppen. I Sverige har vi en jämförelsevis fossilfri elproduktion vilket ger genomslag i procentredovisningen.

När det gäller den nytta som flygtrafiken skapar har den statliga utredningen om framtiden för Arlanda flygplats uttryckt det på följande vis:

Flygtrafiken bidrar till tillgänglighet med snabba förbindelser över långa avstånd till nationella och internationella destinationer. Den tillgänglighet flyget skapar bidrar till stärkt konkurrenskraft, regional utveckling, ökad sysselsättning, och ekonomisk utveckling i Sverige. De snabba flygförbindelserna ger näringslivet tillgång till kompetens, kapital, leverantörer, kunder och marknader i andra delar av landet eller i andra delar av världen. Flyget ger också människor möjlighet till kulturellt utbyte och att träffa släkt och vänner.²



1. https://www.dlr.de/content/en/articles/news/2020/03/20200903_global-air-transport-contributes-3-5-percent-to-global-warming.html
2. https://www.regeringen.se/49d7c5/contentassets/41e2191269154184882eb46afbc05514/ds202211_web.pdf

Metod

Undersökningen består av en kvalitativ del där texter från SVT respektive DN har analyserats för att utreda hur stålindustrins respektive flygindustrins klimatutsläpp och klimatssatsningar skildras. Samt en kvantitativ analys för att få en inblick i hur ofta flyg respektive stålindustrin nämns i klimatrelaterade publiceringar.

Selektionen av DN:s publiceringar består av en genomgång av publiceringar på DN:s nyhetsflik Klimat från den 31 augusti och bakåt. Där har de första 40 artiklarna som antingen nämner flygtrafiken eller stålindustrin som en utsläppskälla analyserats.

För att få fram motsvarande publiceringar från SVT har Googles söktjänst använts med sökorden klimat samt flyg eller industri för träffar från den 30 augusti och bakåt. Även i SVT:s urval är det de 40 första träffarna, där flygtrafiken eller stålindustrin nämnts som en utsläppskälla, som har analyserats.

För den kvantitativa analysen har sökmotorn Retriever använts och då för samtliga svenska nyhetsmedier. Där har förekomsten av orden klimat* och flyg* jämförts med förekomsten av orden klimat* och stål* under ett års tid, för att få en uppfattning om i vilken utsträckning de olika industrierna nämns i klimatrelaterade publiceringar.

Resultat

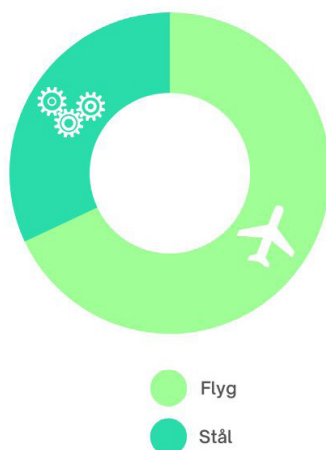
Kvantitativ undersökning

För att få en uppfattning av hur ofta respektive industri nämns i den klimatrelaterade rapporteringen redovisas nedan utfallet från den kvantitativa undersökningen där sökmotorn Retriever använts.

Sökningen för stål* och klimat* gav 8 335 träffar under det senaste året. Sökningen för flyg* och klimat* under samma period gav hela 18 050 träffar - alltså fler än dubbelt så många.

Resultaten avser träffar från samtliga svenska redaktionella källor och indikerar att den klimatrelaterade rapporteringen nämner flygindustrin i betydligt större utsträckning än stålindustrin. Detta trots att stålindustrin genererar större utsläpp än flygtrafiken.

Andelen omnämnanden av respektive industri i den klimatrelaterade nyhetsrapporteringen



Kvalitativ undersökning

Här redovisas ett urval av nyckelformuleringar i de publiceringar som ingår i undersökningen: där flyget respektive stålindustrin nämns tillsammans med klimatfrågan.

Flyget i Dagens Nyheter

Även om majoriteten fortsätter och välja flyget för sina resor utomlands har intresset för tåg ökat. Likaså har turister som söker sig till Sverige i högre grad börjat efterfråga hållbarhet både i vistelser och lokala resor.

– Fler söker sig till flyg som använder klimatbränsle och fler flygresenärer klimatkompenserar. För de som söker sig till Sverige, vilket gäller både affärs- och privatresor, så finns en stor nyfikenhet på landet. De vill också att själva resan ska vara hållbar.²

EKONOMI

Superhetta, bränder och flygskam – inget verkar rubba turismen

UPPDATERAD 2022-08-06 PUBLICERAD 2022-08-06



Medan bränderna härjar tar klimataktivister i många länder tillfället i akt och hänger ut personer de ser som de värsta klimatbovarna.

Det handlar bland annat om miljardärer och kändisar som flyger världen runt i sina privata jetplan.

I Frankrike finns ett konto på Instagram som i realtid visar hur mycket landets rikaste man Bernard Arnault flyger i sin privatjet. Det är mycket: de senaste två veckorna har planet varit i luften elva gånger under snabbresor mellan USA, Spanien och Frankrike.

2. <https://www.dn.se/ekonomi/superhetta-brander-och-flygskam-inget-verkar-rubba-turismen/>

Detta konto är i sin tur inspirerat av liknande konton i USA som fokuserar på alla sorters kändisar och deras nöjesresor med privatplan.

Här kan man följa hur personer som Steven Spielberg, Kim Kardashian, Oprah Winfrey och Elon Musk bränner koldioxid medan de kuskar runt mellan olika resmål.

Vissa av dessa resor blir snabbt virala, nämligen de allra kortaste. Som när realitystjärnan Kylie Jenner härom dagen tog sin privatjet mellan två förorter till Los Angeles – en resa på tre minuter.³

.....

Även om utsläppen som sker inom Sveriges gränser är relativt små inkluderas i desiffrorna inte import, sjöfart eller utrikesflyg – och svenskar flyger fem gånger mer än den genomsnittliga världsmedborgaren. Enligt Naturvårdsverket sker mer än hälften av svenskarnas utsläpp utomlands, eftersom vi importerar och flyger så mycket, men i den officiella statistiken har de utsläppen tidigare inte synts.⁴

.....

Skärpta klimatmål, en koldioxidbudget som ger ramar för politiken och en lag för utfasning av fossila bränslen. Det är Miljöpartiets viktigaste pusselbitar i klimatpolitiken, säger språkröret Per Bolund. Men det kommer också att krävas beteendeförändringar hos medborgarna.

– Att säga att vi kan åka på weekendshoppingresor till New York och att det kommer att rymmas inom en klimatbudget, det är helt enkelt inte sant, säger han.⁵

.....

Massturismens tillväxt sedan 1960-talet har hittills gått hand i hand med ökat flygande. Flygresor står för 60–95 procent av turismens klimatpåverkan och den svenska befolkningens flygande orsakar ungefär lika stor klimatpåverkan som all personbilstrafik i Sverige.

Om flygsektorn ska göra sin del för att bidra till klimatmålen så blir det nödvändigt att flyga mindre under de närmaste decennierna. Det menar Jörgen Larsson som forskar om hållbar konsumtion vid Chalmers tekniska högskola.

3. <https://www.dn.se/varlden/varning-273-procent-fler-brander-i-europa-i-ar-an-snittet/>

4. <https://www.dn.se/kultur/ar-sverige-sa-litet-att-vi-inte-kan-gora-skillnad-for-klimatet/>

5. <https://www.dn.se/sverige/per-bolund-mp-individen-har-ett-ansvar-att-andra-livsstil/>

– Det är tekniskt möjligt att ställa om till fossilfritt flyg i framtiden. Men det betyder inte att det är sannolikt. Det krävs starka styrmedel för att tvinga flygbolagen att använda fossilfria bränslen eftersom de är flera gånger dyrare, och det är långt kvar tills det kan ske i stor skala. Därför är begränsat flygande fortfarande en viktig del för att uppnå Parisavtalet, säger han.⁶



.....

Två andra stora utsläppssektorer som kan få nytta av vätgas är sjöfarten och flyget. Av vätgas, koldioxid och el går det att tillverka elektrobränsle, som sedan kan tankas i flygplan. Ett antal svenska företag planerar just nu ett pilotprojekt för att tillverka elektrobränsle i en anläggning intill kärnkraftverket Forsmark.

– Även om det forskas mycket om elflyg är det ganska långt kvar tills man kan flyga till Paris med elflyg, och ännu längre bort tills vi kan ta elflyget till USA eller Thailand, om det ens någonsin blir möjligt. Där är flytande flygbränsle naturligtvis en möjlighet, säger Filip Johnsson.⁷

.....

”Jag vill inte individualisera klimatkampen, vi måste ha system som gör att folk gör rätt val. Det kan vara dyrare kött eller dyrare flygresor. Om miljökampen blir ett medelklassprojekt så förlorar vi den. Det händer i USA, när Trump fick med sig arbetarklassen och USA lämnade Parisavtalet. Vi

6. <https://www.dn.se/sverige/tagens-kapacitet-avgörande-for-hallbara-semesterresor/>

7. <https://www.dn.se/sverige/stor-utmaning-att-ersatta-fossil-energi-med-vatgas/>

måste bygga broar mellan klasser och generationer. Nu måste vi äldre visa den yngre generationen samma solidaritet som de gjorde med oss under pandemin”, säger Raymond Johansen, borgmästare i Oslo.⁸

Bara två småpartier vill ta fram en bindande utsläppsbudget för Sverige som är i linje med 1,5-gradersmålet i Parisavtalet. Samma partier vill även se mål om minskad biltrafik och driva på för att svenskarnas flygresor ska minska.⁹

Vi bör alltså inte utesluta att eldrift kan vara en del av ett klimatvänligare flyg i framtiden, även för längre distanser, menar forskargruppen.¹⁰



Preem är anslutet till det stora norska projekt som går ut på att lagra koldioxid under Nordsjöns botten, men vill också använda koldioxiden för att göra så kallat elektrobränsle till flygindustrin. Dessutom tittar Preem på att tillverka vätgas själv, genom så kallad elektrolys som drivs med el från vindkraft.

8. <https://www.dn.se/sverige/storstaderna-arrangerade-eget-klimattoppmote-vi-gar-fore/>

9. <https://www.dn.se/vetenskap/wwf-ger-bottenbetyg-at-de-stora-partiernas-valloften/>

10. <https://www.dn.se/sverige/maria-gunther-ny-batteriteknik-behovs-for-att-elflyget-ska-lyfta/>

– De projekt som vi är igång med och planerar ger 2,5 miljoner kubikmeter förnybart bränsle, vi vill dubbla det till runt 2030. Det kräver flera projekt, en del av dem har inte kommit så långt, och de kräver också finansiering.¹¹

För tio år sedan hade Sollefteå kommun landets sämsta företagsklimat, enligt Svenskt Näringslivs årliga rankning. Ungefär samtidigt påbörjades projektet SkyFuelH2, en satsning som har bidragit till att ge framtidstron tillbaka. År 2026 är ambitionen att producera hållbart flygbränsle motsvarande tio procent av det svenska inrikesflygets årliga bränsleförbrukning - i Långsele, drygt en mil väster om Sollefteå. Satsningen ska ge 100 arbetstillfällen och ytterligare 200 som en direkt följd av etableringen.

- Anläggningen kommer att bli den första i sitt slag. Inte bara i Västernorrland och inte bara i Sverige, utan faktiskt i hela världen, säger Johan Svenningsson, vd på Uniper Sverige.¹²

SVERIGE

Industrisatsning i Sollefteå ska bidra till omställning av flygbranschen

UPPDATERAD 2022-05-09 PUBLICERAD 2022-04-27



Det kan låta som en avlägsen framtidsvision. Men en nystartad trafikpilotutbildning i Skellefteå kör redan med elflygplan.

Nu finns planer för kommersiell trafik.

Små elflyg för kortare inrikesturer. Stora drönare som fungerar som elflygtaxi. Kan det bli verklighet inom bara några år?

11. <https://www.dn.se/ekonomi/kritiserat-preem-ska-bli-jatte-pa-fornybara-branslen/>

12. <https://www.dn.se/sverige/unik-industrisatsning-i-solleftea-for-omstallningen-av-flygbranschen/>

...

– Ingen har sagt att man ska ersätta långdistansplan med elflyg. Det är som att jämföra en atlantångare med en skärgårdsfärja. Elflyg ska inte ensamt förändra flygindustrin. Då handlar det om fossilfria biodrivmedel och vätgas, säger han och tror att biobränslet, som är fyra-fem gånger dyrare än jetbränsle, blir billigare när produktionen ökar.

Kritiker menar dock att biobränslets minskade utsläpp bara kommer kompensera för ökad flygtrafik och att vi därför måste flyga mindre.¹³

.....

Vad är då elektrobränsle och varför är det klimatvänligt?

Den största anledningen är att man tar tillvara och använder sig av koldioxid. Även om det inte finns några exakta siffror ännu, så kommer man att använda betydligt mer än man släpper ut.

– Med mycket el och vätgas kan man syntetisera bränsle ur luften. US Airforce har helt enkelt gjort flygbränsle med den koldioxid som finns i luften. Det behövs väldigt mycket el, men man hoppar över behovet av biomassa, berättar Tomas Mårtensson, forskningsledare på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

...

– På lång sikt är det en öppning mot att vi fortsatt ska kunna resa runt i världen och inte begränsas av klimatproblemet, vilket vi faktiskt gör i dag, säger han.

Han beskriver hur flygets klimatomställning måste "stå på fyra ben". Det handlar om minskat flygande, en minskning av höghöjdseffekten, energieffektivare motorer och nya bränslen.¹⁴

.....

Rapporten har identifierat åtgärder som kan bidra till minskade koldioxidutsläpp. Ett hushåll kan bland annat sänka sitt koldioxidavtryck genom att undvika flygresor, åka kollektivt i stället för att ta bilen och skifta till vegankost.¹⁵

.....

13. <https://www.dn.se/ekonomi/de-vill-forandra-flygbranschen-med-elflyg-men-startstrackan-ar-lang/>

14. <https://www.dn.se/ekonomi/elektrobransle-en-raddare-i-noden-for-flyget/>

15. <https://www.dn.se/vetenskap/ipcc-individens-livsstil-spelar-roll-for-klimatet/>

Flyget pekas ofta ut som den största klimatboven – men att ta bilen längre sträckor bidrar ofta till ännu större utsläpp.

– Vi brukar säga att om man sitter ensam i bilen är det värre än att flyga. Och de här kortare inrikesflygen kommer inte upp på så höga höjder och bidrar därför inte till höghöjdseffekter. Flyg brukar också vara välfyllda, åtminstone innan pandemin, vilket sänker utsläppen per person, säger Mats Björnsell, miljöekonom på Naturvårdsverket.¹⁶

EKONOMI

Res klimatsmart i vardagen – så stora är resealternativens utsläpp

PUBLICERAD 2022-04-26



De klimatmål som Sverige har i dag berör enbart de utsläpp som görs inom Sveriges gränser men en stor del av svenskars utsläpp sker utomlands och kommer från konsumtion. Det handlar bland annat om utrikesflyg och import av varor och tjänster som står för mer än hälften, 60 procent, av de utsläpp som svenskar orsakar. Hittills har de inte omfattats av de klimatmål som är beslutade, de beskrivs ibland som klimatarbetets "blinda fläck".¹⁷

Men en sak blir i alla fall tydlig. Förbränningsmotorn är på väg bort. Och att köra en bil som drivs av bensin eller diesel är snart lika socialt pinsamt som att åka på en lång flygresor på semestern.¹⁸

16. <https://www.dn.se/ekonomi/res-klimatsmart-i-vardagen-sa-stora-ar-resealternativens-utslapp/>

17. <https://www.dn.se/vetenskap/uppgorelse-om-varldsledande-klimatmal-klart/>

18. <https://www.dn.se/ekonomi/maria-gunther-de-flesta-av-vara-fordon-kommer-inom-en-snar-framtid-drivas-av-el/>

Stålindustrin i Dagens Nyheter

– Att tillvarata de tekniksprång som vi ändå ser, som skulle kunna möjliggöra omställning av tung industri, omställning av transport och personbilar som sammantaget för svensk del står för två tredjedelar av utsläppen. Och att ha fortsatta stimulanser för att kunna ta fler tekniksprång, säger Strandhäll.¹⁹

Nooshi Dadgostar (V): ”Basen i klimatomställningen – det är att bygga”

UPPDATERAD 2022-08-23 PUBLICERAD 2022-07-02



.....

Flera gånger under intervjun återkommer Nooshi Dadgostar till fossilfritt stål, tysta eldrivna lastbilar och ”tekniksprång”. Stora satsningar som kräver tid för att komma på plats.²⁰

.....

H2 Green Steel kan börja bygget av stålverket utanför Boden. Det står klart efter Mark- och miljödomstolens tillståndsbesked.

- Det är inte bara en seger för H2 Green Steel och klimatet, utan en seger för hela Sverige, säger bolagets vd Henrik Henriksson och syftar på den snabba domstolsprocessen.²¹

.....

19. <https://www.dn.se/sverige/annika-strandhall-jag-ar-valdigt-stolt-over-vad-vi-har-astadkommit-i-klimatpolitiken/>

20. <https://www.dn.se/sverige/nooshi-dadgostar-v-basen-i-klimatomställningen-det-ar-att-bygga/>

21. <https://www.dn.se/ekonomi/gront-ljus-for-bygget-av-h2-green-steels-stalverk-i-boden/>

Per Bolund menar att SD:s grundproblem är att "man inte förmår att se klimatsatsningar som annat än en börda".

– Det som blir tydligare och tydligare är att det inte är en börda. Det leder till bättre teknik, bättre lösningar och idéer, och mer konkurrenskraft. Sverige har fulla orderböcker på fossilfritt stål, och den nya tekniken ökar möjligheten att sälja mer internationellt.²²

.....

Sveriges miljö- och klimatminister Annika Strandhäll står bland herrarna, hon sticker ut i kritvit kavaj. Men hon tycks lika upprymd som de andra över stunden som snart är inne, när skynket ska rivas av och den första arbetsmaskinen byggd i "fossilfritt" stål ska visas upp. Byggd av Volvo, såld till NCC och tillverkad av stål från Sveriges största koldioxidutsläppare SSAB – "fossilfritt" genom ett projekt understött av svenska staten.

– Det är oerhört spännande. Det finns ingen quick fix när det gäller klimatomställningen, det är mycket som måste göras. Men just industrin och de möjliga tekniksprång som vi nu ser innebär... Skulle kunna innebära en ganska stor påverkan på utsläppen, sa Annika Strandhäll när vi en stund tidigare träffades inne på mässan – som i veckan utgör hem åt FN-miljömötet Stockholm+50.

....

Som nationell samordnare är Gabriel Wikströms uppdrag att stödja regeringen i just det här arbetet. Nu oroas han över vad han beskriver som "en förlorad tro på att politiken faktiskt kan förändra".

– För det kommer krävas stora förändringar. Det blir liksom inga charterresor. Det blir ingen biff på grillen. Och det låter ju banalt men det är precis det som är de stora tabuna i svensk politik, säger han.²³

.....

Utredningen avstår dock från att lägga förslag om att projekt som kan få stor positiv klimatpåverkan ska kunna gå före i provningskön. Sådana förslag framförs ibland i debatten när det gäller till exempel batterifabriker och anläggningar för tillverkning av fossilfritt stål.²⁴

.....

22. <https://www.dn.se/sverige/c-sd-har-missforstatt-det-ar-foretagen-som-driver-pa/>

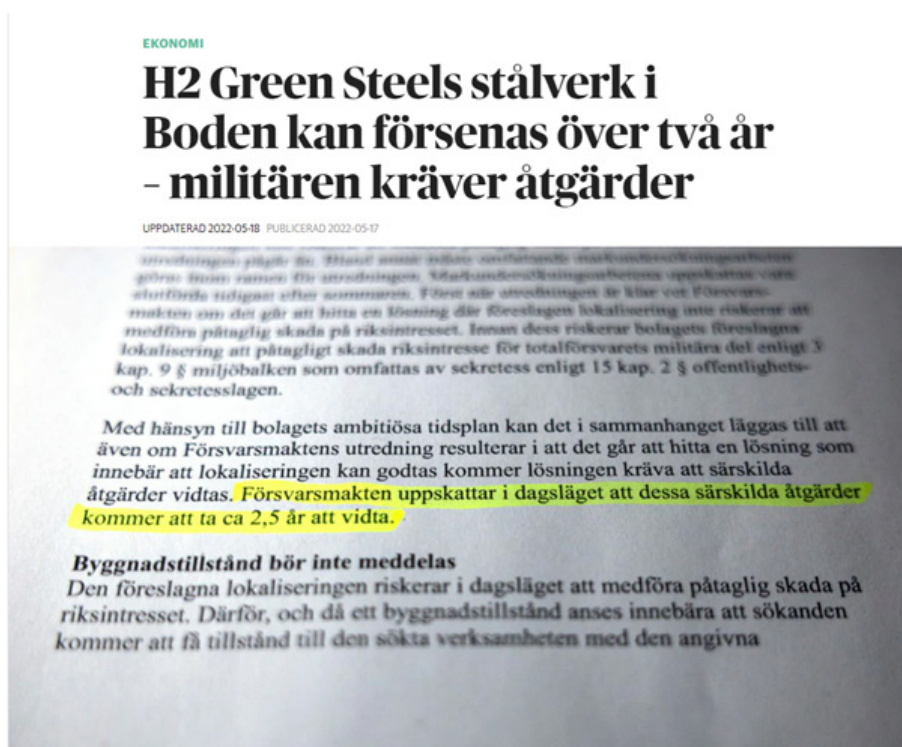
23. <https://www.dn.se/sverige/darfor-hyllades-en-dieselsbil-pa-klimatmotet/>

24. <https://www.dn.se/sverige/miljoprovnningar-kan-trimmas/>

Statsminister Magdalena Andersson (S) talade bland annat om vikten av grön omställning inom industrin, och berättade om ett fordon av fossilfritt stål som visats upp dagen innan.

– Vi kommer inte att öka takten i den gröna omställningen för att vi är snälla, utan för att vi är smarta, sa Magdalena Andersson.²⁵

H2 Green Steel är ett högprofilprojekt som planerar att göra fossilsnålt stål och anställa 1500 personer med planerad produktionsstart i slutet av 2024. Bolaget är just nu inne i en intensiv fas där de söker finansiering för mellan 30 och 40 miljarder kronor genom lån och hos privata investerare.²⁶



25. <https://www.dn.se/sverige/guterres-uppmanar-varlden-att-se-bortom-tillvaxt/>

26. <https://www.dn.se/ekonomi/h2-green-steels-stalverk-i-boden-kan-forsenas-over-tva-ar-militaren-kraver-atgarder/>

Flyget i Sveriges Television

Enligt Umeå universitetet finns ingen strategi för att minska flygandet trots att flyg är den största källan till utsläpp i Umeå.²⁷

.....

En omställning till elbilar räcker inte för att stoppa koldioxidutsläppen enligt Klimaträttsutredningen som presenteras idag. Trafikverket bör få nya instruktioner så att flyg- och bilresor minskar och att fler cyklar, går eller åker tåg istället.²⁸

.....

Partiledarutfrågning: Kristersson (M) säger flygskatten: "Vi ska minska utsläppen – inte flyga mindre"²⁹

.....

Utvecklingen av eldrivet flyg går fort och inom bara några år räknar ett svenskt företag med att börja tillverka ett flygplan för 19 passagerare. Den sortens mindre flygplan kan innebära en renässans för flygplatserna i Dalarna som inte haft någon reguljär flygtrafik på fem år.³⁰



Följ med upp i luften med det helt eldrivna flygplanet och se Borlänge från ovan. Om några år kan eldrivna passagerarplan vara verklighet. Foto: Anders Hansson /SVT

Elflyget kommer om några år – "Vi måste tänka helt nytt"

.....

27. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/sa-tycker-partierna-i-umea-om-miljomalen>

28. <https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/ny-utredning-stoppa-motorvagnar-biltrafiken-maste-minska>

29. <https://www.svt.se/nyheter/video/36348469-kristersson-m-sagar-flygskatten-vi-ska-minska-utslappen-inte-flyga-mindre>

30. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/elflyget-kommer-snart-vi-maste-tank-a-helt-nytt>

I Skellefteå finns den enda pilotutbildningen i världen för elflyg. Nu har de första eleverna börjat. Det har varit högt tryck på utbildningen – och redan under fjärde skoldagen fick studenterna sätta sig vid spakarna i flygplanet för första gången.³¹

.....

Nu visar färskta siffror från miljönämnden att flygandet sakta ökar igen. Antalet ligger på ungefär samma nivå som 2020, alltså långt ifrån siffrorna före pandemin.

Jonna Myrebris tror inte att hennes förvaltning någonsin kommer att flyga lika mycket som då.

– Men lite kommer det att öka igen, för vi måste ju träffa andra ibland i vissa frågor.

Det handlar också om klimat och miljö. Kommunen har klimatmålet att 2030 ska utsläppen av växthusgaser halveras. Det inkluderar flygandet.³²

.....

– Vi behöver alla hjälpas åt för att minska våra avtryck. Där har staden en uppgift att skapa förutsättningar att leva hållbart, men sen är det var och ens personliga ansvar, säger han.

Varför tror du skillnaderna är så stora?

– Det kan ha med arbete att göra. Att människor i norra delarna har arbeten som gör att man flyger mer, eller att man kör en annan typ av bilar. Men jag har inte gjort någon djupare analys av det.

...

Vilken typ av personliga uppoffringar kommer att behövas för att vi ska minska utsläppen så mycket?

– Jag tror inte det bara handlar om uppoffringar, utan mer om att lägga om sitt sätt att leva till ett mindre klimatpåverkande sätt. Man kan resa med tåg på semestern istället för flyg. Att man tittar på varifrån kläder och maten vi handlar kommer ifrån, säger Lars Thunberg.³³

.....

31. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/har-lyfter-eleverna-i-varldens-forsta-elflygutbildning>

32. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/corona-minskade-flygresandet-i-helsingborgs-kommun>

33. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/thunberg-kd-vi-ska-inte-peka-finger-utan-uppmuntra-till-hallbara-val>

Teknik som omvandlar koldioxidutsläpp till nytt bränsle kan göra flyget fossilfritt med de plan som redan finns. Men flygbiljetterna behöver bli dyrare i början för att omställningen ska få luft under vingarna.

...

Flygbranschens globala mål är netto noll utsläpp 2050. I Sverige är målet att inrikesflyget ska vara fossilfritt till 2030. Men bara cirka en procent biobränsle tankas i dag. Och de flesta rutter kommer vara med förbränningsmotor även 2030, så hur ska man hinna upp till 100 procent fossilfritt på knappt åtta år?

– Det krävs att vi får till en storskalig produktion i Sverige, svarar Swedavias hållbarhetschef Lena Wennberg.³⁴

.....

Elflyg är också på gång. Svenska Heart Aerospace ska få upp sitt första batteridrivna plan i luften 2026. Med 19 säten har man till en början en räckvidd på 40 mil. Flygbolaget BRA planerar exempelvis att trafikera Stockholm-Visby med en sådan maskin från 2027.

...

Men redan i dag skulle fossilfria bränslen som biobränsle kunna reducera en stor del av flygets koldioxidutsläpp, med nuvarande motorer. Efterfrågan är dock inte så stor att produktionen kommit igång ordentligt. Priset är därför ännu fyra-fem gånger så dyrt som fossilt flygbränsle. Exempelvis blir en flygning Stockholm-London som normalt kostar 1800 kr hos SAS, 700 kr dyrare om man väljer att betala extra för biobränsle fullt ut.

– Det kommer en tid när det är inkluderat, inom ett årtionde kanske det bara kostar 300 kr mer. Då får vi större efterfrågan hos en bredare publik än idag, tror SAS hållbarhetschef Lars Andersen Resare.³⁵

.....

34. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/har-gor-man-bransle-av-utslapp-1>

35. <https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/sa-kan-flyget-bli-gront>

När Naturvårdsverket har undersökt svenskarnas attityder till klimatförändringarna blir resultatet att de allra flesta tror att Sverige kommer att påverkas av klimatförändringarna (93 procent) och en ökande andel ser sig som klimatmedvetna (38 procent). Samtidigt finns en ökande andel svenskar som har en skeptisk eller tvekande inställning till både orsak och åtgärder.

Det handlar till exempel om det är viktigt med åtgärder, om att köpa färre saker, flyga mindre, äta mindre kött, få klimatinformation, och om det ska införas klimatskatter. Någon sammanvägd siffra på hur många som kan betecknas som "klimatovilliga" finns inte, men i många frågor är det runt en femtedel av befolkningen som svarar "Nej knappast," eller "Inte alls".

Naturvårdsverket har inte analyserat kring vilka som hamnar i den "klimatovilliga" gruppen och varför. Men Johan Bogren, chef för enheten för klimatstyrmedel, säger att frågan varför vissa inte vill göra insatser för klimatet är intressant.

– Det är inte positivt, men skulle ju vilja att det var 100 procent. Men det är ju en majoritet som är med på tåget, säger han.³⁶



Allt fler svenskar känner sig skeptiska till klimatåtgärder, enligt en ny undersökning. En femtedel av de tillfrågade är negativa till att minska sig egen konsumtion. Foto: Stefan Jerrevång/ TT

Enkät: Så många är "klimatovilliga"

.....

36. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/enkat-sa-manga-ar-klimatovilliga>

Inledningsvis kommer det att vara tre avgångar per vecka från Kallinge, men både flygplatsen och flygbolaget som kör linjen ser fram emot att kunna utöka till fem avgångar så småningom.

Protester mot nya linjen

På Kalmar Öland Airport, dit linjen också går, har det under invigningsdagen protesterats av klimatdemonstranter, som menar att flygandet tvärtom måste minska.

– Från politiskt håll tänker man fortfarande att vi måste öka tillväxten samtidigt som vi ska minska utsläppen, det går inte ihop, säger klimataktivisterna Anna Edström till P4 Kalmar.³⁷

.....

Genom att optimera vilken väg ett flyg tar baserat på hur vädret ser ut just den dagen skulle det kunna gå att minska flygets påverkan på klimatet.

...

Flygskam

Ordet flygskam blev på modet i Sverige 2017 och handlade då bland annat om att kändisars flygresor ifrågasattes. I dag används ord som hemester och svemester för att signalera att man väljer semester på hemmaplan av miljöskäl. Intresset för tågresor har ökat – visar SJ:s statistik från tiden innan pandemin, både affärsresor och privatresor. När resandet blir möjligt i större utsträckning igen när pandemins restriktioner lättas upp kommer SJ börja erbjuda interntbokning av tågresor till bland annat Hamburg och Venedig.³⁸

.....

För första gången flög passagerare långdistans i ett plan drivet med matolja. Förhoppningen är att den nya bränslemetoden ska minska flygets klimatpåverkan.³⁹

.....

37. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/har-invigs-nya-flyglinjen-till-frankfurt>

38. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-kan-flygplan-anvanda-vadret-for-att-minimera-utslapp>

39. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/nu-flyger-ett-plan-med-matolja>

Sveriges hästbransch släpper ut mer koldioxid än hela det svenska inrikesflyget – och det är travsporten som släpper ut mest. Det skriver journalisten och miljödebattören Arne Müller i en ny bok.⁴⁰

– Jag ser bara fördelar med att fler skaffar båt. Det är bättre att folk kör runt med båtar i Sverige än att man flyger iväg till ett land långt borta, säger Lars-Åke Redéen.⁴¹

Hon anser också att skattepengar inte ska läggas på flygtrafik.

– När vi lägger skattepengar på kollektivtrafik behöver det vara på sådan som är hållbar i framtiden. Det är snarare tågtrafiken som behöver mer resurser.

...

Men är det klimatomänsigt motiverat att satsa på flygtrafik?

– Flygets totala utsläpp utgör en liten klimatpåverkan jämfört med transporter i stort. Jag tycker inte man kan ställa flyget mot tåget, vi behöver båda. Näringslivet är också i stort behov av flyget.⁴²



Foto: Anne Torvinen/SVT

V vill avveckla regionens ägande i flygplatsen i Växjö

PUBLICERAD 21 JANUARI 2021

40. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/hastar-ett-forbisett-klimatproblem>

41. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/batlivs-chefredaktor-ser-bara-fordelar-med-att-fler-skaffar-bat>

42. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/v-vill-avveckla-regionens-agande-i-flygplatsen-i-vaxjo>

Vad hände när vi i princip slutade flyga, konsumerade mindre och körde mindre bil? När det gäller klimatkrisen så finns flera slutsatser att dra.

En av dem är att om varje medborgare i världen slutade flyga av klimatskäl skulle vi i förfärande hastighet fortsätta mot en skenande klimatkris med dramatiskt höjda havsnivåer, tilltagande extremväder och strömmar av klimatflyktingar. För med en flygplansflotta som var strandad på marken så minskade de globala utsläppen 2020 med bara 6-7 procent enligt preliminära beräkningar.

...

I Sverige har klimatdebatten till stor del handlat om flyget som klimatbov. Det är Sveriges omskämtvärlden ordet "flygskam" som översatt till bland annat tyska och engelska. Forskarna kallar fenomenet "privatisering" av klimatkrisen, där utsläppen bryts ner på individnivå med siffror som att en persons solresa till Spanien ger upphov till ett ton koldioxidutsläpp. Men om man istället analyserar varje ekonomisk aktivitet för sig står flyget för två procent av de globala utsläppen, fyra procent om man räknar utsläppen på hög höjd (enligt Naturskyddsföreningen). Kolkraften däremot står för 46 procent av de globala klimatutsläppen.⁴³

Ståindustrin i Sveriges Television

När Miljömålsberedningen presenteras utgör svensk industri en möjlighet, däremot inte flyget.

– Beredning föreslår mål för att minska utsläpp från internationellt flyg och sjöfart.

...

– Exportens klimatnytta beror på hur svenska produkter kan tränga undan mindre klimatsmarta produkter utomlands och därmed minska de globala utsläppen, säger Nohrén.⁴⁴

.....

43. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/analys-installda-flyg-loser-inte-klimatkrisen>

44. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-ska-sverige-minska-utslappen-fran-konsumtionen>

I dag bidrar fler sektorer till ljusglimtar.

– Sverige har ju blivit ett föregångsland inom utvecklingen i järn- och stålindustrin mot fossilfritt stål, och det händer mycket inom andra delar av industrin också.⁴⁵



Klimatanalitikern Sara Almqvist lyfter särskilt fram den svenska stålindustrin som en föregångare i världen. Hör henne berätta om vad som kommer bli Sveriges största utmaning i klippet. Foto: SVT arkiv

Trots allvaret – Sverige står för ljusglimtar i FN:s klimatrapport

PUBLICERAD 5 APRIL 2022

.....

Naturvårdsverket ser vissa ljuspunkter. Dels att omställningen av industrin, inte minst inom fossilfritt järn och stål ser allt mer lovande ut.⁴⁶

.....

Men hur kan ökad produktion i Sverige betyda lägre utsläpp? Svaret är undanträngning. Ju mer klimatsmart papper och stål, och ju större export av fossilfri el, desto mindre av andra länders smutsigare produkter. Alltså lägre totalutsläpp och en klimatvinst.

Det fiffiga med att räkna klimatvinsten av svensk export är att det gör det nya klimatmålet lättare att nå. Annars vore det omöjligt eftersom Sverige inte kan styra över andra länders utsläpp. Enligt utredningen ger exporten redan i dag en vinst på 23 miljoner ton koldioxid per år. Det är en fjärdedel av konsumtionsutsläppen. Klimatvinsten ska dessutom fördubblas när svensk industri förgrönas snabbare än övriga världen. Då kan en ännu större del av de svenska utsläppen kvittas bort.⁴⁷

.....

45. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/trots-allvaret-sverige-star-for-ljusglimtar-i-fn-s-klimatrapport>

46. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/koldioxidutslappen-i-sverige-okar-for-forsta-gangen-pa-lange-1>

47. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svensk-malfest-i-klimatarbetet-men-risk-for-motstand-i-andra-halvlek>



Stålföretaget SSAB är den enskilda industri som idag släpper ut mest koldioxid i hela Dalarna. Trots det menar företaget att de ska kunna åstadkomma helt fossilfritt stål redan år 2026.⁴⁸

.....

SSAB, som toppar listan, har bara minskat Co2-utsläppen per producerat ton stål med tre procent senaste sex åren. En halv procent per år. LKAB hade målsättningen 2013 att minska utsläppen per ton med 35 procent till 2020. Det blev bara 7,5 procent. Drygt en procent per år. Naturvårdsverket menar att utsläppen måste ner med minst 7-8 procent per år – varje år- om att vi ska klara klimatmålen.

– Industrins utsläpp har legat väldigt stilla under många år, det går alldeles för långsamt, säger Fredrik Hannerz, enhetschef på Naturvårdsverket.⁴⁹

.....

Nu byggs nästan 100 miljoner bilar om året, av plåt. Städer växer och växer. Det finns nästan 5 000 byggnader i världen som är mer än 150 meter höga. Fyra miljarder ton cement per år går åt till alla byggen. Det här är inget man ger sig på i första taget som politiker. I praktiken är det därför SSAB, Cementa och Preem får släppa ut vad de behöver, helt eller delvis med gratis utsläppsrätter från EU.⁵⁰

48. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/klimattssab>

49. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/15-foretag-star-for-en-fjardedel-av-sveriges-utslapp>

50. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/analys-att-doma-av-historien-ar-det-just-piskor-som-behovs>

Analys

De svenska satsningarna på att göra stålproduktionen fossilfri, eller fossilsnål, rön stor medial uppmärksamhet. Gestaltningen som dominerar i de undersökta medierna är att den svenska stålproduktionen inget hopp för klimatarbetet.

I dag bidrar fler sektorer till ljusglimtarna.

– Sverige har ju blivit ett föregångsland inom utvecklingen i järn- och stålindustrin mot fossilfritt stål, och det händer mycket inom andra delar av industrin också. (SVT)⁵¹

Det är en bild av nationell stolthet som förmedlas av journalisterna, där det framstår som att Sverige kan göra global skillnad genom export av fossilsnålt stål, export av produkter tillverkade av detta stål och export av teknologin som tillverkningen baseras på. Satsningar på fossilfritt stål är i publiceringarna inte bara viktiga för klimatet utan kan dessutom skapa jobb och exportintäkter.

Per Bolund menar att SD:s grundproblem är att "man inte förmår att se klimatsatsningar som annat än en börda".

– Det som blir tydligare och tydligare är att det inte är en börda. Det leder till bättre teknik, bättre lösningar och idéer, och mer konkurrenskraft. Sverige har fulla orderböcker på fossilfritt stål, och den nya tekniken ökar möjligheten att sälja mer internationellt. (DN)⁵²

Att stålanvändningen och stålproduktionen skulle behöva minska av klimatskäl är inte en gestaltning som förmedlas med ett undantag i det undersökta materialet. Även om medierapporteringen fastslår att det finns svåra klimatutmaningar framhålls stålets nytta som odiskutabel, vilket väl överensstämmer med den allmänna uppfattningen i stora delar av samhället.

När det gäller flyget är den mediala rapporteringen tvärt om obenägen att lyfta fram klimatvänlig teknikutveckling i branschen. Flyget gestaltas i första hand

som ett problem i sig, inte ett område med potentiella lösningar. Konstateranden i Dagens Nyheter och Sveriges Television att flygandet måste minska är vanliga:

”finns ingen strategi för att minska flygandet” (SVT)

”Trafikverket bör få nya instruktioner så att flyg- och bilresor minskar” (SVT)

”Man kan resa med tåg på semestern istället för flyg.” (SVT)

”viktigt med åtgärder, om att köpa färre saker, flyga mindre” (SVT)

”menar att flygandet tvärtom måste minska” (SVT)

”bättre att folk kör runt med båtar i Sverige än att man flyger iväg till ett land långt borta (SVT)

”nödvändigt att flyga mindre” (DN)

”driva på för att svenskarnas flygresor ska minska” (DN)

”att vi därför måste flyga mindre” (DN)

”undvika flygresor” (DN) ”lika socialt pinsamt som att åka på en lång flygresor på semestern” (DN)

Även om ordet ”flygskam” har minskat kraftigt i nyhetsrapporteringen, är det fortfarande vanligt att medierna förmedlar att flygandet under alla förhållanden måste minska i omfattning.

Enligt Umeå universitetet finns ingen strategi för att minska flygandet trots att flyg är den största källan till utsläpp i Umeå. (SVT)⁵³

Fossilfritt stål kommer att bli dyrt, men det utmålas inte som något större hinder för omställning. Den optimism som kännetecknar rapporteringen om stålet och klimatet, i form av förhoppningar om ny teknologi och omställning, är mer ovanlig när det gäller flyget och klimatet.

Om flygsektorn ska göra sin del för att bidra till klimatmålen så blir det nödvändigt att flyga mindre under de närmaste decennierna. Det menar Jörgen Larsson som forskar om hållbar konsumtion vid Chalmers tekniska högskola.

– Det är tekniskt möjligt att ställa om till fossilfritt flyg i framtiden. Men det betyder inte att det är sannolikt. Det krävs starka styrmedel för att tvinga flygbolagen att använda fossilfria bränslen eftersom de är flera gånger dyrare, och det är långt kvar tills det kan ske i stor skala. Därför är

53. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/sa-tycker-partierna-i-umea-om-miljomalen>

begränsat flygande fortfarande en viktig del för att uppnå Parisavtalet, säger han. (DN)⁵⁴

Det finns dock flera exempel på optimism när det gäller ny teknologi för lägre utsläpp i flygtrafiken, nämligen eldrift och biobränslen.

Två andra stora utsläppssektorer som kan få nytta av vätgas är sjöfarten och flyget. Av vätgas, koldioxid och el går det att tillverka elektrobränsle, som sedan kan tankas i flygplan. Ett antal svenska företag planerar just nu ett pilotprojekt för att tillverka elektrobränsle i en anläggning intill kärnkraftverket Forsmark.

– Även om det forskas mycket om elflyg är det ganska långt kvar tills man kan flyga till Paris med elflyg, och ännu längre bort tills vi kan ta elflyget till USA eller Thailand, om det ens någonsin blir möjligt. Där är flytande flygbränsle naturligtvis en möjlighet, säger Filip Johnsson. (DN)⁵⁵

Det är till skillnad mot rapporteringen om stålindustrin vanligt att kostnadsproblematiken lyfts fram i publiceringarna om ny teknologi i flyget.

Men redan i dag skulle fossilfria bränslen som biobränsle kunna reducera en stor del av flygets koldioxidutsläpp, med nuvarande motorer. Efterfrågan är dock inte så stor att produktionen kommit igång ordentligt. Priset är därför ännu fyra-fem gånger så dyrt som fossilt flygbränsle. Exempelvis blir en flygning Stockholm-London som normalt kostar 1800 kr hos SAS, 700 kr dyrare om man väljer att betala extra för biobränsle fullt ut.

– Det kommer en tid när det är inkluderat, inom ett årtionde kanske det bara kostar 300 kr mer. Då får vi större efterfrågan hos en bredare publik än idag, tror SAS hållbarhetschef Lars Andersen Resare. (SVT)⁵⁶

Det finns ingen journalist i det undersökta materialet som lyfter fram eller ställer frågan vilken eventuell nytta som flygtrafik skapar i relation till dess klimatpåverkan. Det har under den undersökta perioden presenterats nyheter som sätter fokus på nyttan med flyget, exempelvis den statliga utredningen om Arlandas framtid, men i den rapporteringen görs ingen avvägning mellan nyttan med flygtrafik och dess klimatutsläpp.

Ett undantag är en publicering av Sveriges Televisions regionala nyheter i Småland som ställer flygets nytta mot dess klimatpåverkan. Ordföranden i

54. <https://www.dn.se/sverige/tagens-kapacitet-avgorande-for-hallbara-semesterresor/>

55. <https://www.dn.se/sverige/stor-utmaning-att-ersatta-fossil-energi-med-vatgas/>

56. <https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/sa-kan-flyg>

regionfullmäktige menar att flyget är viktigt både för enskilda och näringslivet. Hon får då en ifrågasättande motfråga från SVT-reportern.

Britt-Louise Berndtsson (C), är ordförande i regionfullmäktige och anser att det snarare handlar om att utöka förnyelsebara drivmedel.

– Vi behöver bidra till flygplatsen för att kunna behålla den. Den är viktig både för näringslivet och för den enskilda invånaren i länet. Däremot behöver bränslet i tankarna på planen förändras.

Men är det klimatomässigt motiverat att satsa på flygtrafik? (svt-reporterns fråga)

– Flygets totala utsläpp utgör en liten klimatpåverkan jämfört med transporter i stort. Jag tycker inte man kan ställa flyget mot tåget, vi behöver båda. Näringslivet är också i stort behov av flyget. (SVT)⁵⁷

I samma inslag intervjuas också Eva-Britt Svensson (V), ledamot i regionfullmäktige, som är motståndare till stöd till flygplatsen, bland annat av hållbarhetsskäl. SVT-reportern ställer inga kritiska frågor till Eva-Britt Svensson.

Flygtrafik gestaltas i andra publiceringar som en lyx som kan undvaras utan större uppoffring.

Vilken typ av personliga uppoffringar kommer att behövas för att vi ska minska utsläppen så mycket?

– Jag tror inte det bara handlar om uppoffringar, utan mer om att lägga om sitt sätt att leva till ett mindre klimatpåverkande sätt. Man kan resa med tåg på semestern i stället för flyg. Att man tittar på varifrån kläder och maten vi handlar kommer ifrån, säger Lars Thunberg. (SVT)⁵⁸

Individens ansvar att förändra sitt levnadssätt för klimatets skull är också något som kopplas särskilt till flygande. Det tar sig ibland uttryck i moraliserande gestaltningar, där ett ansvarsfullt leverne kopplas till minskat flygande.

När Naturvårdsverket har undersökt svenskarnas attityder till klimätförändringarna blir resultatet att de allra flesta tror att Sverige kommer att påverkas av klimätförändringarna (93 procent) och en ökande andel ser sig som klimätmädetveta (38 procent). Samtidigt finns en ökande andel svenskar som har en skeptisk eller tvekande inställning till både orsak och åtgärder.

57. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/v-vill-avveckla-regionens-agande-i-flygplatsen-i-vaxjo>

58. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/thunberg-kd-vi-ska-inte-peka-finger-utan-uppmuntra-till-hallbara-val>

Det handlar till exempel om det är viktigt med åtgärder, om att köpa färre saker, flyga mindre, äta mindre kött, få klimatinformation, och om det ska införas klimatskatter. Någon sammanvägd siffra på hur många som kan betecknas som "klimatovilliga" finns inte, men i många frågor är det runt en femtedel av befolkningen som svarar "Nej knappast," eller "Inte alls".

Naturvårdsverket har inte analyserat kring vilka som hamnar i den "klimatovilliga" gruppen och varför. Men Johan Bogren, chef för enheten för klimatstyrmedel, säger att frågan varför vissa inte vill göra insatser för klimatet är intressant.

– Det är inte positivt, men skulle ju vilja att det var 100 procent. Men det är ju en majoritet som är med på tåget, säger han. (SVT)⁵⁹

När det handlar om flygets klimatpåverkan handlar det i medierapporteringen ofta om individens ansvar, men när det gäller stålproduktionen om producenternas ansvar. Man skulle kunna tänka sig att även stålanvändning är en fråga om den enskildes konsumtionsmönster (till exempel att avstå från att köpa en ny bil eller att välja att bo i trähus) men de gestaltningarna förekommer över huvud taget inte. Däremot framställs minskat flygande som en exponent för den ansvarsfulla konsumentens beteende.

Rapporten har identifierat åtgärder som kan bidra till minskade koldioxidutsläpp. Ett hushåll kan bland annat sänka sitt koldioxidavtryck genom att undvika flygresor, åka kollektivt i stället för att ta bilen och skifta till vegankost. (DN)⁶⁰

Klimatskammen görs sig framför allt påmind i en publicering i Dagens Nyheter om kritik mot kändisars flygresor:

Medan bränderna härjar tar klimataktivister i många länder tillfället i akt och hänger ut personer de ser som de värsta klimatbovarna.

Det handlar bland annat om miljardärer och kändisar som flyger världen runt i sina privata jetplan.

I Frankrike finns ett konto på Instagram som i realtid visar hur mycket landets rikaste man Bernard Arnault flyger i sin privatjet. Det är mycket: de senaste två veckorna har planet varit i luften elva gånger under snabbresor mellan USA, Spanien och Frankrike.

59. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/enkat-sa-manga-ar-klimatovilliga>

60. <https://www.dn.se/vetenskap/ipcc-individens-livsstil-spelar-roll-for-klimatet/>

Detta konto är i sin tur inspirerat av liknande konton i USA som fokuserar på alla sorters kändisar och deras nöjesresor med privatplan.

Här kan man följa hur personer som Steven Spielberg, Kim Kardashian, Oprah Winfrey och Elon Musk bränner koldioxid medan de kuskar runt mellan olika resmål.

Vissa av dessa resor blir snabbt virala, nämligen de allra kortaste. Som när realitystjärnan Kylie Jenner härom dagen tog sin privatjet mellan två förorter till Los Angeles – en resa på tre minuter. (DN)⁶¹



61. <https://www.dn.se/varlden/varning-273-procent-fler-brander-i-europa-i-ar-an-snittet/>

Slutsatser

Flyget som ekonomisk motor för exempelvis turism, varufrakt och affärer för svenska företag inom både industri och tjänstesektorer är relativt osynlig i den mediala rapporteringen.

Tjänstesektorn i samhället har rent generellt svårare än den "fysiska" industrin att tydliggöra och få erkännande för sitt värdeskapande, även om det är mycket stort i form av både ekonomiska och sociala värden.

Den breda nyhetsjournalistiken är generellt sett svag när det gäller ekonomiska perspektiv, och särskilt när det gäller företagens villkor. Klimatjournalistiken har i allmänhet svårt att sätta in politiska åtgärder och vetenskapliga slutsatser i ett ekonomiskt sammanhang, utom möjligen när det gäller privatekonomiska aspekter.

När det gäller klimatfrågan präglas nyhetsrapporteringen om flyget i de undersökta medierna snarare av onödighet och en fråga om personliga val, men det förekommer också viss hoppfullhet när det gäller ny teknologi (elflyg och biobränslen). När det gäller ny klimatvänlig teknologi lyfts dock ofta kostnadsproblem fram.

Flyget förknippas ibland med lyx och ojämlikhet. Flygresandet beskrivs då som en klassmarkör och en lyxkonsumtion som går att avstå ifrån för att minska klimatutsläppen.

Journalistiken vill gärna göra viktiga samhällsfrågor till en fråga om den enskildes ansvar och till och med moraliska val. Även om man kan belägga att det mest effektiva sättet att minska utsläpp av klimatgaser är ekonomiska styrmedel så finns en tendens inom journalistiken att vilja lyfta det personliga ansvaret. Begreppet "flygskam" passar mycket väl in i den gestaltningen, och även om ordet är på väg bort så finns kanske tankefiguren kvar.

I den här studien har vi valt att jämföra hur flyget och den för Sverige viktiga stålindustrin beskrivs i relation till klimatfrågan i två ledande nyhetsmedier. Vi kan konstatera att det finns tydliga skillnader mellan hur flygtrafiken och stålindustrin gestaltas i förhållande till klimatfrågan.

Rapporteringen om stålindustrins klimatarbete karaktäriseras av hoppfullhet, nödvändighet och möjligheter (arbetstillfällen, export). När det gäller flyget gäller snarast det motsatta. En möjlig förklaring till skillnaderna kan vara att stålindustrin tillhör en del av näringslivet som förknippas med svensk tradition och framtid som välfärdsnation. Stålindustrin tillsammans med exempelvis pappersindustri och skogsindustri har ett grundmurat rykte som basen för lönsam export och arbetstillfällen. Förmodligen anser en stor del av befolkningen, och en stor del av journalisterna, att Sverige har nytta av sin stålindustri. Nyttan med flyget däremot är inte lika självklart förankrad.

— Källor

DN	
27-aug-22	https://www.dn.se/sverige/forskare-fortvivlade-over-valrorelsens-klimatpolitik/
18-aug-22	https://www.dn.se/sverige/mp-vill-satsa-100-miljarder-kronor-per-ar-pa-klimatet/
17-aug-22	https://www.dn.se/ekonomi/staten-maste-ga-fore-for-att-fa-foretag-att-bli-gronare/
16-aug-22	https://www.dn.se/sverige/betydande-investeringar-behovs-for-den-grona-omstallningen/
15-aug-22	https://www.dn.se/sverige/professor-svarigheter-med-alla-energipolitiska-forslag/
06-aug-22	https://www.dn.se/ekonomi/superhetta-brander-och-flygskam-inget-verkar-rubba-turismen/
21-jul-22	https://www.dn.se/sverige/maria-gunther-ny-batteriteknik-behovs-for-att-elflyget-ska-lyfta/
21-jul-22	https://www.dn.se/varlden/varning-273-procent-fler-brander-i-europa-i-ar-an-snittet/
20-jul-22	https://www.dn.se/sverige/forskarkommentar-ulf-kristersson-svarar-inte-upp-mot-de-stora-utmaningarna/
20-jul-22	https://www.dn.se/sverige/ulf-kristersson-m-mitt-mal-ar-inte-att-manniskor-ska-stalla-om-sina-liv/
18-jul-22	https://www.dn.se/kultur/ar-sverige-sa-litet-att-vi-inte-kan-gora-skillnad-for-klimatet/
17-jul-22	https://www.dn.se/sverige/annika-strandhall-jag-ar-valdigt-stolt-over-vad-vi-har-astadkommit-i-klimatpolitiken/
14-jul-22	https://www.dn.se/ekonomi/katrine-marcas-sa-kan-koldioxidbubblan-spricka-och-utlosa-en-ny-finanskris/
12-jul-22	https://www.dn.se/ledare/emma-hoen-bustos-mp-ar-det-enda-partiet-som-talar-klarsprak-om-var-livsstil/
11-jul-22	https://www.dn.se/kultur/kristina-lindquist-valrorelsens-loften-ar-fossilpopulism
10-jul-22	https://www.dn.se/sverige/per-bolund-mp-individen-har-ett-ansvar-att-andra-livsstil/
10-jul-22	https://www.dn.se/ekonomi/basta-miljokommunerna-listade-svart-for-sma-att-mata-sig-med-stora/
09-jul-22	https://www.dn.se/ekonomi/kanadensiskt-bolag-vill-leta-efter-kobolt-mots-av-protester/
08-jul-22	https://www.dn.se/ledare/naod-habtemichael-kd-tanker-kreativt-om-klimatet/
04-jul-22	https://www.dn.se/kultur/sven-eric-liedman-antiintellektualismen-frodas-i-dagens-politiska-landskap/
03-jul-22	https://www.dn.se/sverige/tagens-kapacitet-avgorande-for-hallbara-semesterresor/
02-jul-22	https://www.dn.se/kultur/bjorn-wiman-det-var-en-svensk-och-en-dansk-och-en-norrman/
02-jul-22	https://www.dn.se/ledare/isobel-hadley-kamptz-nooshi-dadgostar-ar-kontrarevolutionar/
02-jul-22	https://www.dn.se/sverige/nooshi-dadgostar-v-basen-i-klimatomstallningen-det-ar-att-bygga/
01-jul-22	https://www.dn.se/ekonomi/gront-ljus-for-bygget-av-h2-green-steels-stalverk-i-boden/
27-jun-22	https://www.dn.se/sverige/alex-schulman-nar-vi-lyssnar-pa-nyheterna-i-hettan-gar-det-inte-langre-att-komma-undan/
23-jun-22	https://www.dn.se/sverige/c-sd-har-missforstatt-det-ar-foretagen-som-driver-pa/
22-jun-22	https://www.dn.se/sverige/sveriges-utslapp-okade-forra-aret-djupt-bekymmersamt/
21-jun-22	https://www.dn.se/sverige/annie-loof-c-politiker-ska-inte-paverka-skogsbruket/
19-jun-22	https://www.dn.se/sverige/stor-utmaning-att-ersatta-fossil-energi-med-vatgas/
18-jun-22	https://www.dn.se/sverige/darfor-hyllades-en-dieselsbil-pa-klimatmotet/
14-jun-22	https://www.dn.se/sverige/miljoprovningar-kan-trimmas/
11-jun-22	https://www.dn.se/ekonomi/scania-och-electrolux-gar-ihop-for-att-klara-klimatmalen/
09-jun-22	https://www.dn.se/sverige/myndigheter-uppmanas-att-bryta-mot-eus-vattendirektiv/
09-jun-22	https://www.dn.se/ekonomi/industrin-har-kidnappat-orden-gron-omstallning/
08-jun-22	https://www.dn.se/varlden/jannike-kihlberg-darfor-ar-fragan-om-utslappsratte-sa-viktig/
07-jun-22	https://www.dn.se/varlden/eu-parlamentet-jamn-omrostning-vantas-om-att-forbjuda-bensinbilar/
07-jun-22	https://www.dn.se/kultur/jonas-gren-i-det-radande-postekologiska-tillstandet-handlar-allt-om-maskiner/
06-jun-22	https://www.dn.se/ekonomi/kommer-elbilshajpen-att-stoppa-utslappen-i-tid/
03-jun-22	https://www.dn.se/sverige/storstaderna-arrangerade-eget-klimattoppmote-vi-gar-fore/

02-jun-22	https://www.dn.se/sverige/guterres-uppmanar-varlden-att-se-bortom-tillvaxt/
01-jun-22	https://www.dn.se/sverige/hard-kritik-mot-sveriges-varldskap-for-klimatmotet/
31-maj-22	https://www.dn.se/vetenskap/det-var-valdigt-valdigt-brattom-insag-olof-palme-redan-1972/
30-maj-22	https://www.dn.se/ekonomi/cementa-gar-vidare-med-klimatsatsning/
20-maj-22	https://www.dn.se/sverige/larmet-stockholms-utslapp-maste-minska-mycket-snabbare/
17-maj-22	https://www.dn.se/ekonomi/h2-green-steels-stalverk-i-boden-kan-forsenas-over-tva-ar-militaren-kraver-atgarder/
17-maj-22	https://www.dn.se/sverige/stockholm-har-minskat-sina-koldioxidutslapp/
12-maj-22	https://www.dn.se/vetenskap/wwf-ger-bottenbetyg-at-de-stora-partiernas-valloften/
03-maj-22	https://www.dn.se/ekonomi/kritiserat-preem-ska-bli-jatte-pa-fornybara-branslen/
30-apr-22	https://www.dn.se/ekonomi/kritiserat-preem-ska-bli-jatte-pa-fornybara-branslen/
29-apr-22	https://www.dn.se/vetenskap/strandhall-nastan-omojligt-att-minska-utslappen-med-20-procent/
28-apr-22	https://www.dn.se/sverige/klimatprotest-pa-bromma-flygplats/
27-apr-22	https://www.dn.se/sverige/unik-industrisatsning-i-solleftea-for-omstallningen-av-flygbranschen/
26-apr-22	https://www.dn.se/ekonomi/res-klimatsmart-i vardagen-sa-stora-ar-resealternativens-utslapp/
25-apr-22	https://www.dn.se/ekonomi/alelion-bygger-kompetenscentrum-for-avancerad-batteriteknik-i-goteborg/
25-apr-22	https://www.dn.se/ekonomi/de-vill-forandra-flygbranschen-med-elflyg-men-startstrackan-ar-lang/
16-apr-22	https://www.dn.se/ekonomi/elektrobransle-en-raddare-i-noden-for-flyget/
15-apr-22	https://www.dn.se/vetenskap/uppgorelse-om-varldsledande-klimatmal-klart/
08-apr-22	https://www.dn.se/vetenskap/ipcc-individers-livsstil-spelar-roll-for-klimatet/
07-apr-22	https://www.dn.se/vetenskap/varldens-forsta-mal-for-utslapp-fran-konsumtion-foreslas/
23-mar-22	https://www.dn.se/sverige/fyra-atalas-efter-klimataktion-pa-arlanda/
06-jun-22	https://www.dn.se/ekonomi/maria-gunther-de-flesta-av-vara-fordon-kommer-inom-en-snar-framtid-drivas-av-el/
17-apr-22	https://www.dn.se/ekonomi/expansionen-i-norr-kraver-el-fran-alla-vara-karnkraftverk/
04-jan-22	https://www.dn.se/ekonomi/staluppstickaren-ska-ragga-30-miljarder-till-fabriken-i-boden/
05-nov-21	https://www.dn.se/sverige/kartlaggning-plast-och-kemibolag-storsatsar-fossilt/
05-dec-21	https://www.dn.se/vetenskap/offentlig-konsumtion-en-stor-kalla-till-utslapp/
01-nov-21	https://www.dn.se/vetenskap/peter-alestig-varldsledarnas-lofte-om-1-5-grader-ekar-tomt-i-de-vaxande-kolgruvorna/
26-sep-21	https://www.dn.se/sverige/hemliga-spelet-bakom-sveriges-klimatpolitik/
10-sep-21	https://www.dn.se/ekonomi/premiar-for-islandska-jatteklimsatsningen-orca-gor-koldioxid-till-sten/
13-sep-21	https://www.dn.se/insidan/varfor-mots-inte-klimatkrisen-av-skarpare-klimatpolitik/
21-sep-21	https://www.dn.se/sverige/lofven-om-klimatet-alla-maste-vara-beredda-att-gora-mer/
22-jul-21	https://www.dn.se/ekonomi/hans-strandberg-resultatet-kan-bli-hogre-utslapp-och-farre-jobb/
SVT	
21-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/storforetagens-miljardinvesteringar-for-klimatet-hotas-av-politikernas-forslag
08-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/for-svart-for-politikerna-med-harda-bud
02-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/jag-ar-frustrerad-jag-vet-inte-om-vi-kommer-att-hinna-innan-det-varsta-hander
17-maj-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/sa-tycker-partierna-i-umea-om-miljomalen
17-maj-22	https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/ny-utredning-stoppa-motorvagar-biltrafiken-maste-minska
08-maj-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-valde-agenda-amnena-i-partiledardebatten
05-maj-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/bilagare-kan-fa-en-tusenlapp-var-naturvardsverket-kritiskt
07-apr-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-ska-sverige-minska-utslappen-fran-konsumtionen
05-apr-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/trots-allvaret-sverige-star-for-ljusglimtar-i-fn-s-klimatrapport
04-apr-22	https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/ipcc-utan-stor-och-omedelbar-minskning-av-vaxthsgaser-kommer-vi-inte-klara-1-5-graders-malet
26-mar-22	https://www.svt.se/nyheter/losningsorienterad-journalistik-behovs-i-klimatrapporteringen
24-feb-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/batterifabrikenas-negativa-paverkan-vi-maste-oppna-gruvor
15-feb-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/utrikesbyran-skurkarna-i-glasgow
04-feb-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/baddat-for-klimatstrid-nar-v-vill-locka-lo-valjare
10-jan-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/hon-odlar-cement-for-att-radda-klimatet
10-jan-22	https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/odlad-cement-kan-minska-utslappen
31-dec-21	https://www.svt.se/nyheter/sa-manga-toppdirektorer-gar-i-klimatskola
17-dec-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/miljoministern-om-klimatutslappen-gladjande-siffror

17-dec-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/shopping-och-semesterresor-star-pa-tur-att-sattas-under-klimatluppen
19-nov-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/da-ska-orebro-lan-vara-klimatneutralt
04-nov-21	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/utslappsnyvan-snart-lika-hog-som-innan-pandemin
21-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/video/36348469-kristersson-m-sagar-flygskatten-vi-ska-minska-utslappen-inte-flyga-mindre
11-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/bondeprotesterna-avforingen-det-storsta-problemet
30-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/elflyget-kommer-snart-vi-maste-tanka-helt-nytt
29-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/har-lyfter-eleverna-i-varldens-forsta-elflygutbildning
31-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/corona-minskade-flygresandet-i-helsingborgs-kommun
25-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-ar-svenska-elbaten-som-svavar
01-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/thunberg-kd-vi-ska-inte-peka-finger-utan-uppmuntra-till-hallbara-val
15-maj-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/har-gor-man-bransle-av-utslapp-1
17-maj-22	https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/ny-utredning-stoppa-motorvagars-biltrafiken-maste-minska
04-okt-21	https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/sa-kan-flyget-bli-gront
27-okt-21	https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/lista-har-ar-de-okanda-klimatbovarna-och-hjaltarna
03-okt-21	https://www.svt.se/nyheter/personlig-klimatbuget-ar-tillbaka-ny-teknik-mojliggor
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/har-ar-orebro-lans-storsta-utslappare-av-koldioxid
15-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/enkat-sa-manga-ar-klimatovilliga
19-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/har-invigs-nya-flyglinjen-till-frankfurt
05-jun-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-kan-flygplan-anvanda-vadret-for-att-minimera-utslapp
29-jun-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/minskade-co2-utslappen-till-noll-far-ekonomisk-bestraffning-av-eu
20-maj-21	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/nu-flyger-ett-plan-med-matolja
04-maj-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/hastar-ett-forbisett-klimatproblem
03-maj-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/batlivs-chefredaktor-ser-bara-fordelar-med-att-fler-skaffar-bat
21-jan-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/v-vill-avveckla-regionens-agande-i-flygplatsen-i-vaxjo
09-dec-20	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/analys-installda-flyg-loser-inte-klimatkrisen
10-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrboten/finansministern-presenterar-paket-for-att-gora-svensk-industri-varldsledande
20-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/finska-staden
09-aug-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/finska-staden
23-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/koldioxidutslappen-i-sverige-okar-for-forsta-gangen-pa-lange-1
04-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/sapmi/svenska-staten-dialog-ska-losa-konflikterna-kring-satsning-pa-gron-el
27-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/vattenfall-satsar-pa-vindkraft-langs-vastkusten
15-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/forsta-spadaet-for-350-miljonersprojekt-i-ornskoldsvik
29-jun-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/trelleborg-vill-satsa-pa-storskalig-vatgasproduktion
26-apr-22	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svensk-malfest-i-klimatarbetet-men-risk-for-motstand-i-andra-halvlek
23-mar-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/nu-kravs-ekologisk-patriotism-for-att-klara-klimatmalen
18-feb-22	https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/sa-kan-atervunnen-koldioxid-hjalpa-oss-na-klimatmal
01-feb-22	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/over-50-miljoner-i-stod-for-klimatomställning
22-jan-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/rysslands-makt-over-europeisk-energiforsorjning-kommer-bli-storre
01-jan-22	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/minister-forstaelse-for-att-dieselpriis-paverkar
17-dec-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/miljoministern-om-klimatutslappen-gladjande-siffror
09-nov-21	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/tanker-rika-lander-lata-dranka-fattiga-onationer
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/klimattssab
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/15-foretag-star-for-en-fjardedel-av-sveriges-utslapp
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lista-sveriges-fem-storsta-utslappare
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/sa-jobbar-dalarnas-nast-storsta-utslappare-for-att-minska-sin-klimatpaverkan
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/analys-att-doma-av-historien-ar-det-just-piskor-som-behovs
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/inrikes/per-bolund-foretagen-maste-ner-till-noll-utslapp
28-sep-21	https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/klimattssab
00-jan-00	https://www.svt.se/nyheter/utrikes/tullar-och-bensinstopp-i-eu-s-klimatpaket

RAPPORT

Flyget och klimatet i nyhetsrapporteringen

Publicerad av
Näringslivets medieinstitut

Ansvarig utgivare
Mats Olin

www.naringslivets-medieinstitut.se